

CZESŁAW KŁAK*

KONFRONTACJA BIEGŁYCH W POLSKIM PROCESIE KARNYM. ZAGADNIENIA PROCESOWE

Kodeks postępowania karnego z 1997 r.¹ (dalej: K.p.k.) nie posługuje się pojęciem „konfrontacja biegłych”, występuje w nim natomiast pojęcie „konfrontowanie” w odniesieniu do osób przesłuchiwanym: „osoby przesłuchiwane mogą być konfrontowane w celu wyjaśnienia sprzeczności” (art. 172 zd. pierwsze K.p.k.). W literaturze procesowej podkreślono, że konfrontacja, o której mowa w art. 172 K.p.k., dotyczy nie tylko świadków i możliwe jest także skonfrontowanie biegłych w przypadku sprzeczności pomiędzy ich opiniami². Również w literaturze kryminalistycznej wskazano, że konfrontacja, o której mowa w art. 172 K.p.k., dotycząc „osób przesłuchiwanym”, obejmuje także biegłych, mogą być oni bowiem „osobami przesłuchiwanymi” w rozumieniu tego przepisu³. Na

* Dr hab., prof. Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy; e-mail: czeslawklak@interia.pl, <https://orcid.org/0000-0002-2886-4770>.

¹ Tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 30 z późn. zm.

² M.in. P. Hofmański, S. Zabłocki, *Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Zakamycze 2006, s. 192; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1. *Komentarz do artykułów 1–296*, red. P. Hofmański, Warszawa 2011, s. 931; L.K. Paprzycki, w: J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1. *Komentarz do art. 1–424*, Warszawa 2013, s. 586–587; M. Kurowski, w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1, red. D. Świecki, Warszawa 2013, s. 556; D. Gruszecka, w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, Warszawa 2015, s. 395; R.A. Stefański, w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1, red. Z. Gostyński, R.A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2003, s. 761.

³ J. Widacki, w: *Kryminalistyka*, red. J. Widacki, Warszawa 2002, s. 115; M. Kuliński, V. Kwiatkowska-Darul, L. Stępa, *Kryminalistyka. Wybrane zagadnienia teorii i praktyki śledczo-sądowej*, Toruń 2005, s. 226; R. Kmiecik, A. Taracha, w: *Prawo dowodowe. Zarys wykładu*, red. R. Kmiecik, Warszawa 2008, s. 175.

podstawie art. 172 K.p.k. konfrontować można zatem również biegłych, zaś konfrontacja jest równoczesnym przesłuchaniem dwóch osób na tę samą okoliczność w celu wyjaśnienia sprzeczności w ich poprzednich zeznaniach lub wyjaśnieniach, a także opiniach⁴. Warto jednak odnotować, że nie jest to pogląd prezentowany jednolicie. Tytułem przykładu należy wskazać, że B. Hołyst, analizując podstawę prawną przeprowadzenia konfrontacji (art. 172 K.p.k.), wyraził pogląd, że mogą być konfrontowani: świadek ze świadkiem, świadek z podejrzanym, podejrzany z podejrzanym. O możliwości konfrontowania biegłych tenże autor nie wspomina⁵. Tak samo konfrontację ujmuje S. Waltoś⁶. W orzecnictwie sądów apelacyjnych wyrażono pogląd ograniczający pojęcie „osób przesłuchiowanych” do świadków i oskarżonych⁷. Przeważa jednak zdecydowanie stanowisko dopuszczające możliwość przeprowadzenia konfrontacji biegłych, co – jak zaznaczono – stanowi jeden z dopuszczalnych przez Kodeks postępowania karnego rodzajów konfrontacji⁸. Jak podkreślił T. Tomaszewski, z art. 172 K.p.k. „wynika, że konfrontowani mogą być także biegli, chociaż nawet w niektórych podręcznikach do kryminalistyki nie przewiduje się takiej możliwości”⁹.

Jak podniesiono w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 lutego 2016 r., II AKa 13/16, opinię biegłego ocenia sąd (organ procesowy – podkreślenie moje) i sąd (organ procesowy – podkreślenie moje) decyduje, czy jest ona dla niego zrozumiała i przekonująca, czy odpowiada na pytania zakreślające jej przedmiot i granice, czy jest wewnętrznie spójna i niesprzeczna, czy nie rodzi wątpliwości co do jej merytorycznej trafności. Jeśli w którejś z powyższych kwestii sąd (organ procesowy – podkreślenie moje) poweźmie uzasadnione wątpliwości (w szczególności pod wpływem argumentacji stron postępowania), to wówczas sąd (organ procesowy – podkreślenie moje) decyduje – zgodnie z dyrektywą art. 201 K.p.k. – o wezwaniu tych samych biegłych, skonfrontowaniu

⁴ J. Kasprzak, w: J. Kasprzak, B. Młodziejowski, W. Brzęk, J. Moszczyński, *Kryminalistyka*, Warszawa 2006, s. 258; tenże, w: J. Kasprzak, B. Młodziejowski, W. Kasprzak, *Kryminalistyka. Zarys systemu*, Warszawa 2015, s. 295.

⁵ B. Hołyst, *Kryminalistyka*, Warszawa 2000, s. 979.

⁶ S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2009, s. 407.

⁷ Wyrok SA w Lublinie z dnia 21 grudnia 2018 r., II AKa 263/18, LEX nr 2624080.

⁸ G. Kopczyński, *Konfrontacja biegłych w polskim procesie karnym*, Warszawa 2008, s. 104 i cytowana tam literatura oraz s. 107.

⁹ T. Tomaszewski, *Dowód z opinii biegłego w procesie karnym*, Kraków 2000, s. 94.

biegłych lub o powołaniu innych biegłych¹⁰. Art. 201 K.p.k. stanowi, że „jeżeli opinia [biegłego – C.K.] jest niepełna lub niejasna albo gdy zachodzi sprzeczność w samej opinii lub między różnymi opiniami w tej samej sprawie, można wezwać ponownie tych samych biegłych lub powołać nowych”. Stanowi on zatem podstawę do dopuszczenia dowodu z opinii uzupełniającej lub do przeprowadzenia nowej opinii, o ile spełnione zostaną przesłanki wskazane w tej regulacji¹¹. W przepisie tym *expressis verbis* nie przewidziano możliwości „skonfrontowania biegłych”, niemniej jednak właśnie na podstawie tego przepisu w przywołanym postanowieniu Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu takie rozwiązanie uznano za dopuszczalne. Pogląd zaprezentowany powyżej odnaleźć można także w innych orzeczeniach sądów apelacyjnych¹². W niektórych uzasadnieniach orzeczeń sądów apelacyjnych możliwość przeprowadzenia konfrontacji biegłych – na podstawie art. 201 K.p.k. – wyprowadzana jest ze sformułowania „można wezwać ponownie tych samych biegłych”¹³. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślono, że przeprowadzenie konfrontacji biegłych nie ma charakteru obowiązkowego i nie powinno mieć miejsca, jeżeli sąd (organ procesowy – podkreślenie moje) wyprowadził już stosowne wnioski, biorąc pod uwagę wszystkie sporządzone w sprawie ekspertyzy¹⁴. Warto w tym miejscu przytoczyć pogląd, iż przepisy Kodeksu postępowania karnego nie przewidywały i nie przewidują generalnego prawa strony do każdorazowego przesłuchania biegłego po złożeniu przez niego opinii. Może ona zasadnie żądać takiego przesłuchania jedynie w tych przypadkach, w jakich sąd może także z urzędu zarządzić przesłuchanie biegłego mimo złożonej przez niego ekspertyzy. To zatem strona przedstawiająca wniosek o wezwanie eksperta w celu jego przesłuchania powinna wykazać, w jakim zakresie złożona na piśmie opinia jest niepełna, niejasna, czy wewnętrznie sprzeczna albo na czym polega jej sprzeczność z inną opinią wydaną w tej sprawie, a więc uprawdopodobnić zaistnienie

¹⁰ LEX nr 2023599.

¹¹ Wyrok SA w Lublinie z dnia 16 października 2018 r., II AKa 229/18, LEX nr 2576169; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 9 kwietnia 2014 r., II AKa 70/14, LEX nr 1459125.

¹² M.in. wyrok SA w Warszawie z dnia 3 listopada 2015 r., II AKa 215/15, LEX nr 1965009; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 28 stycznia 2014 r., II AKa 431/13, LEX nr 1428296; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 16 maja 2019 r., II AKa 165/18, LEX nr 2704590.

¹³ M.in. wyrok SA w Gdańsku z dnia 7 lutego 2013 r., II AKa 13/13, LEX nr 1286475.

¹⁴ Postanowienie SN z dnia 24 kwietnia 2012 r., II KK 261/12, LEX nr 1418888.

sytuacji wskazanych w art. 201 K.p.k. Samo ogólne stwierdzenie, że wnioskodawca chce uzyskać informacje odnośnie do określonych okoliczności, o których mowa w opinii, nie spełnia wymogów uwzględnienia takiego wniosku i wezwania biegłego lub biegłych na rozprawę¹⁵. Stanowisko to znajduje pełne oparcie w brzmieniu art. 201 K.p.k. Patrząc z tej perspektywy, należy uznać, że nie przewidziano również generalnego prawa strony do żądania przeprowadzenia konfrontacji biegłych w sytuacji zaistnienia sprzeczności między opiniami, które zostały złożone w sprawie. Art. 201 K.p.k. nie stanowi podstawy do skutecznego sformułowania takiego żądania, albowiem organowi procesowemu pozostawiono wybór sposobu wyjaśnienia zaistniałej sprzeczności, nie wymagając bezwzględnie przeprowadzenia jakiegokolwiek konfrontacji, a ponadto sprzeczność między opiniami daje podstawę do stosowania art. 201 K.p.k. jedynie wtedy, gdy z powodu jej zaistnienia nie można uznać kwestii wymagającej wiedzy specjalistycznej za rozstrzygniętą, a więc gdy żadnej z tych opinii nie można uznać za przekonującą i odpowiadającą wymaganiom procesowym¹⁶. Możliwa jest zatem sytuacja, że mimo występowania sprzeczności między opiniami przedłożonymi w danej sprawie organ procesowy nie uzna za zasadne zastosowanie art. 201 K.p.k., stwierdzając, że możliwe jest rozstrzygnięcie kwestii wymagającej wiedzy specjalistycznej bez zasięgania opinii uzupełniającej lub powołania innych biegłych, a ocena ta będzie obiektywnie prawidłowa.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 3 grudnia 2014 r., II AKa 292/14¹⁷, zaznaczył, odwołując się do art. 201 K.p.k., że gdy opinie biegłych są rozbieżne, należy przede wszystkim domagać się, aby w drodze spowodowanej przez sąd konfrontacji biegli ustosunkowali się do opinii przeciwnych, wskazując na ich ewentualne błędy lub braki. Pogląd taki wyrażono również w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2014 r., WA 1/14¹⁸, i podzielono w piśmiennictwie¹⁹. Stanowisko to prezentowane było w orzecznictwie także na gruncie ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks postępowania karnego²⁰ (dalej: K.p.k. z 1969 r.), m.in. w uchwale

¹⁵ Wyrok SA w Warszawie z dnia 27 marca 2015 r., II AKa 43/15, LEX nr 1667667.

¹⁶ Wyrok SA w Warszawie z dnia 5 listopada 2014 r., II AKa 156/14, LEX nr 1552110.

¹⁷ LEX nr 1649351.

¹⁸ LEX nr 1444408.

¹⁹ T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego i ustawa o świadku koronnym*. Komentarz, Warszawa 2008, s. 467.

²⁰ Dz. U. z 1969 r. Nr 13, poz. 96 z późn. zm.

Zgromadzenia Ogólnego Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1974 r., Kw. Pr. 2/74²¹. Również pod rządami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 marca 1928 r. – Kodeks postępowania karnego²² zarówno w orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie dopuszczano konfrontację biegłych, w przypadku gdy ich opinie były rozbieżne, a nie było podstaw do oparcia się wyłącznie na jednej z nich²³.

W orzecznictwie za nietrafny uznano pogląd, że brak konfrontacji biegłych w odniesieniu do ich stanowiska co do kwalifikacji obrażeń, jakich doznał pokrzywdzony, stanowi brak postępowania, którego usunięcie przez sąd spowodowałoby znaczne trudności, podkreślając jednak, iż niewątpliwa potrzeba przesłuchania biegłych na rozprawie i ewentualnego ich skonfrontowania jest jedną z podstawowych czynności procesowych²⁴. Stanowisko takie akcentuje ewentualność sięgnięcia po konfrontację biegłych, uzależniając przeprowadzenie takiej czynności od wyniku uprzedniego przesłuchania biegłych, których opinie pozostają w sprzeczności i uznania, że nadal – mimo przeprowadzenia tej czynności – zachodzi między nimi sprzeczność, o której mowa w art. 201 K.p.k. (art. 182 K.p.k. z 1969 r.). W takich warunkach konfrontację biegłych uznano za „jedną z podstawowych czynności procesowych”, co podkreśla jej rangę i znaczenie dla dokonania prawdziwych ustaleń faktycznych w sprawie.

W świetle przytoczonych poglądów nie może ulegać wątpliwości, że w orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie dopuszcza się możliwość przeprowadzenia konfrontacji biegłych. Jako podstawę prawną, która umożliwia przeprowadzenie takiej czynności, w orzecznictwie jednoznacznie wskazuje się art. 201 K.p.k. Nie odwołuje się przy tym do art. 172 K.p.k., który stanowi o możliwości przeprowadzenia konfrontacji „osób przesłuchiwanym”. Natomiast w piśmiennictwie podstawy prawnej przeprowadzenia konfrontacji biegłych dopatruje się właśnie w art. 172 K.p.k. Z kolei G. Kopczyński stwierdza, że art. 201 K.p.k. w zw. z art. 172 K.p.k. umożliwia przeprowadzenie

²¹ OSNKW 1974, z. 10, poz. 179.

²² Dz. U. z 1928 r. Nr 33, poz. 313 z późn. zm.

²³ M. Cieślak, *Zagadnienia dowodowe w procesie karnym*, w: M. Cieślak, *Dzieła wybrane*, t. 1, red. S. Waltoś, Kraków 2011, s. 339.

²⁴ Postanowienie SA w Rzeszowie z dnia 16 listopada 1995 r., II AKz 179/95, OSA 1997, z. 1, poz. 3.

konfrontacji biegłych²⁵. Taki sam pogląd prezentują również M. Kulicki, V. Kwiatkowska-Darul oraz L. Stępka²⁶.

W związku z powyższymi poglądami pojawia się pytanie, jaka jest podstawa prawna przeprowadzenia konfrontacji biegłych w polskim procesie karnym? Czy jest nią wyłącznie art. 172 K.p.k., czy też wyłącznie art. 201 K.p.k.? A może wynika ona z art. 201 K.p.k. w zw. z art. 172 K.p.k.? Z punktu widzenia wskazanych przepisów zasadna jest teza, że konfrontacja biegłych w polskim procesie karnym jest dopuszczalna, przy czym podstawa prawna jej zarządzenia jest złożona i nie może ograniczać się wyłącznie do przywołania art. 201 K.p.k., przepis ten nie stanowi bowiem wyłącznej podstawy prawnej w tej materii. Niezbędne jest odwołanie się także do art. 172 K.p.k., to ten przepis określa cel konfrontacji, a „wyjaśnienie sprzeczności”, o którym w nim mowa, wpisuje się w weryfikację opinii biegłych, która uregulowana jest w art. 201 K.p.k.

Instytucja konfrontacji uregulowana jest w art. 172 K.p.k. Z przepisu tego wynika, że „osoby przesłuchiwane mogą być konfrontowane” (zd. pierwsze). Określa on formalno-prawne aspekty tej czynności dowodowej²⁷. Konfrontacja nie jest dopuszczalna w przypadku określonym w art. 184 K.p.k., tzn. nie jest możliwe konfrontowanie świadka anonimowego (zd. drugie). Czynność ta nie ma charakteru obligatoryjnego²⁸. Ustawa procesowa posługuje się pojęciem „osoby przesłuchiwane”, nie wprowadzając w tym zakresie żadnych ograniczeń, z wyjątkiem wyraźnego wykluczenia możliwości konfrontacji z udziałem świadka anonimowego. Art. 172 K.p.k. znajduje się w Dziale V kodeksu, zatytułowanym „Dowody”, w rozdziale 19 o tytule „Przepisy ogólne”. Z powyższego wynika, że ustawodawca nie ograniczył możliwości przeprowadzenia konfrontacji wyłącznie do świadków, czy też oskarżonych. Nie ulega również wątpliwości, że biegły może być przesłuchany przez organ procesowy (art. 177 § 1 K.p.k. w zw. z art. 197 § 3 K.p.k. i art. 200 § 1 K.p.k.), zaś jego przesłuchanie przebiega w taki sam sposób, jak przesłuchanie świadka (art. 191

²⁵ G. Kopczyński, *Konfrontacja biegłych...*, s. 189.

²⁶ M. Kulicki, V. Kwiatkowska-Darul, L. Stępka, *Kryminalistyka...*, s. 226.

²⁷ K. Juszka, E. Żywucka-Kozłowska, *Konfrontacja w opinii funkcjonariuszy Policji*, w: *Obszary badawcze współczesnej kryminalistyki*, red. T. Widła, Katowice 2011, s. 52.

²⁸ Wyrok SA w Warszawie z dnia 13 grudnia 2017 r., II AKa 242/17, LEX nr 2488214; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 22 marca 2017 r., II AKa 37/17, LEX nr 2278266; wyrok SA w Warszawie z dnia 21 grudnia 2016 r., II AKa 166/16, LEX nr 2191522.

§ 1 K.p.k. w zw. z art. 197 § 3 K.p.k.)²⁹. W piśmiennictwie trafnie wskazuje się także na inne przepisy, z których wynika, że biegły może być przesłuchany w toku postępowania karnego, w tym na art. 200 § 3 K.p.k., który stanowi, że osoby, które brały udział w wydaniu opinii, mogą być, w razie potrzeby, przesłuchiwane w charakterze biegłych³⁰. Podkreślić przy tym należy, że przesłuchiwany biegły nie składa zeznań, lecz ustną opinię³¹. Nie ma zatem żadnych przeszkód normatywnych, aby uznać, że w kręgu podmiotów, które mogą być konfrontowane na podstawie art. 172 zd. pierwsze K.p.k., jest także biegły. W konsekwencji przepis ten stanowi podstawę do przeprowadzenia konfrontacji biegłych, skoro biegły jest „osobą przesłuchiwaną”, o której mowa w tym przepisie.

Konfrontację przeprowadza się „w celu wyjaśnienia sprzeczności” (art. 172 zd. pierwsze K.p.k.)³². Jak wskazał Sąd Najwyższy, konfrontacja może być przeprowadzona tylko „w celu wyjaśnienia sprzeczności zachodzących w relacjach przesłuchiwanych osób i to sprzeczności, które mogą mieć przynajmniej minimalne znaczenie w sprawie”³³. Z kolei w orzecznictwie sądów apelacyjnych podkreślono, że konfrontacja jest celowa wówczas, gdy sprzeczne twierdzenia są z jednej strony w równym stopniu kategoryczne, zaś z drugiej strony dotyczą kwestii mającej istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia³⁴. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślono, że sprzeczności, o których mowa w art. 172 zd. pierwsze K.p.k., mają charakter istotny, zaś tylko w drodze konfrontacji może dojść do ich wyjaśnienia³⁵. Podzielić należy te poglądy, z których wynika, że konfrontacja powinna być przeprowadzona, gdy wynikają istotne sprzeczności i jest ona jedynym i ostatecznym środkiem do ich wyjaśnienia³⁶. Wprawdzie ustawa procesowa nie posługuje się pojęciem „istotne sprzeczności”,

²⁹ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, s. 1123–1125; K. Sławik, *Kryminalistyka. Przegląd zagadnień*, Warszawa 2002, s. 95.

³⁰ J. Żylińska, *Konfrontacja biegłych jako metoda wyjaśnienia sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie*, Państwo i Prawo 2013, z. 10, s. 75.

³¹ P. Łobacz, *Czy dopuszczalne jest konfrontowanie biegłych, kuratorów, specjalistów i tłumaczy?*, Problemy Kryminalistyki 2010, nr 269, s. 41.

³² J. Wojtasik, *Konfrontacja jako metoda przesłuchania*, Prokuratura i Prawo 2003, nr 3, s. 33–35; D. Orkiszewska, *Konfrontacja w postępowaniu karnym*, Lublin 2016, s. 30.

³³ Postanowienie SN z dnia 21 marca 2012 r., III KK 329/11, LEX nr 1163205.

³⁴ Wyrok SA w Warszawie z dnia 23 maja 2016 r., II AKa 115/16, LEX nr 2171289.

³⁵ Postanowienie SN z dnia 19 sierpnia 2003 r., WK 15/03, OSNwSK 2003, poz. 1740.

³⁶ R.A. Stefański, w: *Kodeks...*, t. 1, red. Z. Gostyński, R.A. Stefański, S. Zabłocki, s. 760.

lecz „sprzeczności”, niemniej jednak z charakteru konfrontacji jako czynności o charakterze kontrolującym wynika, że powinna mieć miejsce nie w każdym przypadku wystąpienia sprzeczności w oświadczeniach osób przesłuchiowanych, lecz wtedy, gdy może przyczynić się do ustalenia prawdy o badanych zdarzeniach³⁷, a zatem gdy dotyczy po pierwsze okoliczności o istotnym znaczeniu dla rozstrzygnięcia sprawy, a po drugie, gdy występujące sprzeczności mają charakter istotny, tylko bowiem w takim przypadku ich wyjaśnienie ma znaczenie dla ustalenia prawdy o badanych zdarzeniach³⁸. Organ procesowy powinien sięgać po konfrontację wówczas, jeśli może ona przyczynić się do prawidłowego ustalenia stanu faktycznego³⁹. Innymi słowy, organ procesowy nie ma obowiązku jej przeprowadzenia w każdym przypadku sprzeczności w oświadczeniach dowodowych⁴⁰. Z charakteru konfrontacji jako czynności dowodowej wynika również – na co trafnie zwrócił uwagę Sąd Najwyższy – że tego rodzaju metoda dowodzenia jest ostatecznym środkiem do wyjaśnienia istotnych sprzeczności pojawiających się w relacjach osób przesłuchiowanych⁴¹. Pogląd ten prezentowany jest także w piśmiennictwie⁴². Istotą czynności kontrolującej dowody jest bowiem sprawdzenie ich wiarygodności⁴³, a zatem należy ją przeprowadzić w przypadku, w którym nie zdołano wyjaśnić występujących sprzeczności, mimo wykorzystania dostępnych

³⁷ Wyrok SA w Krakowie z dnia 6 grudnia 2017 r., II AKa 232/17, niepubl.; wyrok SA w Lublinie z dnia 21 grudnia 2018 r., II AKa 263/18, LEX nr 2624080.

³⁸ Zob. m.in. wyrok SO w Krakowie z dnia 30 października 2013 r., IV Ka 602/13, LEX nr 1715353.

³⁹ Wyrok SA we Wrocławiu z dnia 22 marca 2017 r., II AKa 37/17, LEX nr 2278266; wyrok SA w Katowicach z dnia 13 października 2016 r., II AKa 55/15, LEX nr 2171138; wyrok SA w Katowicach z dnia 2 kwietnia 2015 r., II AKa 446/14, LEX nr 1711713; wyrok SA w Krakowie z dnia 29 maja 2014 r., II AKa 26/14, LEX nr 1574374; wyrok SA w Lublinie z dnia 17 kwietnia 2014 r., II AKa 58/14, LEX nr 1474571; wyrok SA w Lublinie z dnia 26 czerwca 2013 r., II AKa 101/13, LEX nr 1335726.

⁴⁰ Postanowienie SN z dnia 21 stycznia 2016 r., II KK 372/15, LEX nr 1959482; postanowienie SN z dnia 29 maja 2008 r., V KK 99/08, LEX nr 435313; wyrok SA w Katowicach z dnia 16 marca 2017 r., II AKa 509/16, LEX nr 2401030; wyrok SA w Lublinie z dnia 2 lutego 2016 r., II AKa 207/15, LEX nr 2031072.

⁴¹ Postanowienie SN z dnia 20 sierpnia 2014 r., II KK 204/14, OSNKW 2015, z. 1, poz. 6.

⁴² J. Kudrelek, M.J. Lisiecki, *Konfrontacja specjalistów w procesie karnym*, w: *Procesowo-kryminalistyczne czynności dowodowe*, red. M. Lisiecki, M. Zajder, Szczytno 2003, s. 78.

⁴³ P. Hofmański, S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2016, s. 411.

możliwości dowodzenia, a jednocześnie można zasadnie przyjąć, że czynność ta wyjaśnić może występujące sprzeczności.

Pojęcie „sprzeczności”, którym posłużono się w art. 172 K.p.k., występuje także w art. 201 K.p.k. Jeżeli zachodzi „sprzeczność między różnymi opiniami w tej samej sprawie można wezwać ponownie tych samych biegłych lub powołać innych” (art. 201 *in fine* K.p.k.). Sprzeczność między opiniami (tzw. „sprzeczność zewnętrzna”) zachodzi wówczas, gdy występuje między nimi niezgodność, rozbieżność w kwestiach istotnych⁴⁴. Jak wskazano w piśmiennictwie, sprzeczność między opiniami, o której mowa w art. 201 K.p.k., dotyczy opinii biegłych – powołanych postanowieniem organu procesowego – z tych samych dziedzin i tych samych kwestii⁴⁵. Podzielić należy pogląd, że sprzeczność w samej opinii (tzw. sprzeczność wewnętrzna) lub między dwiema albo większą liczbą opinii (tzw. sprzeczność zewnętrzna) zachodzi wówczas, gdy w jednej opinii, w dwóch albo większej ich liczbie co do tych samych, istotnych okoliczności dokonane zostały odmienne ustalenia, odmienne oceny albo też z przeprowadzonych takich samych czynności w opiniach tych sformułowane zostały odmienne wnioski⁴⁶. W wyniku wystąpienia wskazanej sprzeczności nie można uznać kwestii wymagającej wiedzy specjalistycznej za rozstrzygniętą, co dotyczy także sytuacji, w której żadnej ze złożonych w sprawie opinii w tej samej sprawie nie można uznać za przekonującą i odpowiadającą wymaganiom procesowym⁴⁷. Tym samym sprzeczność, o której mowa w art. 201 K.p.k., to sprzeczność, która prowadzi do niemożności wyjaśnienia kwestii wymagającej wiadomości specjalnych⁴⁸. Innymi słowy, przepis ten dotyczy – w przypadku przedłożenia w danej sprawie co najmniej dwóch opinii – sprzeczności między nimi, która uniemożliwia organowi procesowemu zajęcie stanowiska w kwestiach będących przedmiotem opiniowania⁴⁹. Jeżeli organ procesowy uzna jedną ze sprzecznych

⁴⁴ D. Gruszecka, w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, s. 464.

⁴⁵ T. Widła, *Jeszcze raz o ekspertyzach pozasądowych*, *Prokuratura i Prawo* 2015, nr 7–8, s. 40.

⁴⁶ Wyrok SA w Katowicach z dnia 29 listopada 2017 r., II AKa 379/17, LEX nr 2480863.

⁴⁷ Zob. wyrok SN z dnia 29 grudnia 1977 r., Rw 418/77, OSNKW 1978, z. 2–3, poz. 31.

⁴⁸ Wyrok SN z dnia 6 maja 1983 r., IV KR 74/83, OSNKW 1983, z. 12, poz. 102.

⁴⁹ J. Dzierżanowska, J. Studzińska, *Komentarz do niektórych przepisów kodeksu postępowania karnego*, w: tychże, *Biegli w postępowaniu sądowym cywilnym i karnym. Praktyczne omówienie regulacji z orzecznictwem*, Warszawa 2019, teza 2 do art. 201; C. Kulesza, w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, Warszawa 2018, teza 6 do art. 201.

opinii za błędną, a drugą za merytorycznie trafną, nie jest konieczne sięgnięcie po dyspozycję art. 201 K.p.k.⁵⁰

Jak wskazano w orzecznictwie, sprzeczność pomiędzy opiniami biegłych uzasadniać może konieczność ponownego wezwania tych samych lub nowych biegłych tylko wtedy, gdy występujące różnice uniemożliwiają sądowi orzekającemu zajęcie stanowiska w kwestiach będących przedmiotem opinii i mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy⁵¹. Nie każda zatem „sprzeczność” między opiniami biegłych, złożonymi w danej sprawie, uzasadnia zastosowanie art. 201 K.p.k., albowiem tylko w sytuacji braku możliwości stwierdzenia okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy należy zastosować tryb, o którym mowa w tym przepisie. Jak trafnie podniesiono w orzecznictwie sądów apelacyjnych, sprzeczność między opiniami daje podstawę do stosowania art. 201 K.p.k. jedynie wtedy, gdy z powodu jej zaistnienia nie można uznać kwestii wymagającej wiedzy specjalistycznej za rozstrzygniętą, a więc gdy żadnej z tych opinii nie można uznać za przekonującą i odpowiadającą wymaganiom procesowym⁵². Pogląd ten koresponduje z tezą, iż sprzeczność pomiędzy opiniami (o której mowa w art. 201 K.p.k.) może mieć miejsce tylko wtedy, gdy sąd *meriti* (organ procesowy – podkreślenie moje), dokonując oceny obu takich odmiennych w swoich wnioskach opinii, nie mógł rozstrzygnąć, w oparciu o całokształt materiału dowodowego i przy posłużeniu się instrumentarium z art. 7 K.p.k., która z nich winna stanowić podstawę orzekania⁵³. W takiej sytuacji organ procesowy może „wezwać ponownie tych samych biegłych lub powołać innych”. O wyborze sposobu wyjaśnienia sprzeczności w każdym przypadku decyduje organ procesowy⁵⁴. Jak skazano w orzecznictwie⁵⁵ i piśmiennictwie⁵⁶, ustawodawca w art. 201 K.p.k. pozostawił organowi procesow-

⁵⁰ J. Żylińska, *Prześlanki konfrontacji*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 2, s. 165.

⁵¹ Postanowienie SN z dnia 3 kwietnia 2006 r., III KK 294/05, LEX nr 182990.

⁵² Wyrok SA w Warszawie z dnia 5 listopada 2014 r., II AKa 156/14, LEX nr 1552110.

⁵³ Postanowienie SN z dnia 20 sierpnia 2014 r., II KK 192/14, LEX nr 1504754.

⁵⁴ Wyrok SN z dnia 29 lipca 1999 r., WKN 29/99, LEX nr 50511.

⁵⁵ Zob. m.in. postanowienie SN z dnia 28 listopada 2003 r., IV KK 22/03, LEX nr 83780; postanowienie SN z dnia 29 października 2003 r., WK 17/03, LEX nr 590839; wyrok SN z dnia 29 lipca 1999 r., WKN 29/99, LEX nr 50511.

⁵⁶ L.K. Paprzycki, *Kryteria oceny opinii biegłego psychiatry i psychologa w postępowaniu karnym*, Palestra 1999, nr 11, s. 5-11; E. Habzda-Siwiek, *Diagnoza stanu psychicznego sprawcy a rozstrzygnięcia w procesie karnym*, Kraków 2002, s. 44-53.

wemu możliwość wyboru trybu wyjaśnienia wątpliwości odnośnie do opinii biegłych przedłożonych w sprawie, nie preferując żadnej z tych możliwości. W orzecznictwie podniesiono, że powołanie innych biegłych powinno mieć miejsce, gdy w treści dotychczasowej opinii lub po jej uzupełnieniu nie zostały wyjaśnione okoliczności wymagające wiadomości specjalnych, a dotychczasowi biegli nie są w stanie tego uczynić⁵⁷. Powołanie innych biegłych nie jest wymagane, gdy sąd, po dokładnym przesłuchaniu wszystkich biegłych, którzy wydali w sprawie sprzeczne opinie i pojawieniu się niemożliwości uzgodnienia przez nich wspólnego stanowiska, uzna, że w świetle zebranego materiału można przyjąć jedną ze sprzecznych opinii za przekonującą⁵⁸. W piśmiennictwie wskazano przy tym, że z praktycznego punktu widzenia w pierwszej kolejności zasadne jest usunięcie sprzeczności w drodze uzyskania uzupełniającej opinii ustnej lub pisemnej tych samych biegłych, a dopiero gdy ta czynność okaże się nieskuteczna, konieczne będzie powołanie innego biegłego⁵⁹. Podniesiono również, że w razie rozbieżności opinii, gdy nie usunęły ich przesłuchania biegłych, należy żądać, by „skonfrontowani” biegli ustosunkowali się do opinii przeciwnych, wskazując na ich ewentualne błędy lub braki, przywołując jako podstawę prawną owej konfrontacji art. 201 K.p.k.⁶⁰

„Konfrontacja biegłych” jest zatem procesowym sposobem weryfikacji sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie. Podstawa prawna takiej czynności jest jednak złożona. Nie jest możliwe powołanie się wyłącznie na art. 172 zd. pierwsze K.p.k., przepis ten bowiem nie zawiera trybu weryfikacji opinii biegłego, tj. nie odnosi się do tej kwestii. Z kolei sam art. 201 K.p.k. także nie może być wyłączną podstawą przeprowadzenia takiej czynności, nie wymieniona on bowiem *expressis verbis* konfrontacji biegłych jako jednego z dopuszczalnych sposobów usunięcia sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie. Oba przepisy znajdują zastosowanie w przypadku wystąpienia sprzeczności między co

⁵⁷ Zob. m.in. wyrok SN z dnia 3 marca 1981 r., IV KR 271/80, OSNPG 1981, z. 8–9, poz. 101; wyrok SN z dnia 3 maja 1982 r., I KR 319/81, LEX nr 1400161; wyrok SN z dnia 23 listopada 1988 r., V KRN 247/88, OSNKW 1989, z. 1–2, poz. 12.

⁵⁸ Zob. wyrok SN z dnia 7 stycznia 2008 r., II KK 250/07, LEX nr 354287; wyrok SA w Katowicach z dnia 23 października 2008 r., II AKa 302/08, LEX nr 487578.

⁵⁹ Zob. R.A. Stefański, w: *Kodeks postępowania karnego*, t. 2. *Komentarz do art. 167–296*, red. R.A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2019, teza 9 do art. 201.

⁶⁰ Tamże.

najmniej dwoma oświadczeniami dowodowymi, ale usunięcie sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie odbywa się w trybie art. 201 K.p.k. Ustawodawca nie przewidział wprawdzie w tym przepisie konfrontacji biegłych, ale też nie wykluczył takiej możliwości, która wynika z ogólnego przepisu, jakim jest art. 172 zd. pierwsze K.p.k. Zastosowanie tego przepisu jest jednak możliwe w ramach czynności zmierzających do usunięcia sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie, w wyniku „wezwania ponownie tych samych biegłych”. Art. 201 K.p.k. dopuszczając możliwość „wezwania ponownie tych samych biegłych”, nie przesądza poprzestania wyłącznie na opinii uzupełniającej (ustnej lub pisemnej) poszczególnych biegłych. Jeżeli organ procesowy zdecyduje się na przesłuchanie biegłych, którzy sporządzili opinie w danej sprawie, pojawia się możliwość ich konfrontacji w trybie art. 172 zd. pierwsze K.p.k. „Ponowne wezwanie tych samych biegłych” nie ogranicza się bowiem wyłącznie do uzyskania od nich opinii uzupełniającej na piśmie. Art. 201 K.p.k. określa jedynie tryb zwrócenia się o sporządzenie opinii uzupełniającej, nie wykluczając – gdy ujawni się taka potrzeba – przesłuchania poszczególnych biegłych, jak również ich przesłuchania w ramach konfrontacji. „Wezwanie tych samych biegłych”, o którym mowa art. 201 K.p.k., to zatem podstawa do przeprowadzenia dowodu z opinii uzupełniającej, ale przepis ten nie determinuje tego, w jaki sposób dowód taki ma być przeprowadzony. Opinia uzupełniająca może być złożona na piśmie, jak również możliwe jest przesłuchanie biegłego, a także przesłuchanie konfrontacyjne, każda z tych czynności jest bowiem następstwem „wezwania biegłego”. To do organu procesowego należy decyzja, czy biegłych – autorów sprzecznych opinii należy tylko przesłuchać, czy też następnie skonfrontować⁶¹, jak również, czy wystarczające jest poprzestanie jedynie na uzupełniającej opinii pisemnej. Art. 201 K.p.k. stanowi zatem podstawę do „ponownego wezwania biegłych”, a więc zwrócenia się do nich o sporządzenie opinii uzupełniającej, natomiast to, w jaki sposób dowód z opinii uzupełniającej zostanie przeprowadzony, zależy od organu procesowego, który może uznać, że niezbędne jest przeprowadzenie konfrontacji biegłych. Należy podkreślić, że podczas przesłuchania konfrontacyjnego biegły składa opinię ustnie, ustosunkowując się przy tym do sprzeczności, które zdaniem organu procesowego występują

⁶¹ A. Kegel, Z. Kegel, *Przepisy o biegłych sądowych, tłumaczach i specjalistach. Komentarz*, Zakamycze 2004, s. 142.

między różnymi opiniami w tej samej sprawie. Nie jest to jednak zeznanie, lecz opinia biegłego, albowiem swoje twierdzenia biegły formułuje w oparciu o posiadane wiadomości specjalne, o których mowa w art. 193 § 1 K.p.k., a punktem ich odniesienia jest pierwotna opinia przez niego sformułowana (na piśmie lub ustnie, stosownie do polecenia organu procesowego – art. 200 § 1 K.p.k.). W wyniku „wezwania” dotychczasowi biegli – odnosząc się do występujących między ich opiniami sprzeczności – składają dodatkową (a więc uzupełniającą) opinię, której nowym elementem jest odniesienie się do twierdzeń innego biegłego występującego w sprawie. Wpisuje się to w istotę konfrontacji, o której mowa w art. 172 zd. pierwsze K.p.k. Aby jednak była ona dopuszczalna, musi zaistnieć „sprzeczność” między różnymi opiniami w tej samej sprawie w rozumieniu art. 201 K.p.k., zaś organ procesowy musi uznać, że w ramach „wezwania ponownie tych samych biegłych” należy ich skonfrontować, a nie tylko poprzestać na uzyskaniu opinii pisemnych lub na osobnym przesłuchaniu. Tym samym podstawa prawna przeprowadzenia konfrontacji biegłych opiera się na art. 201 i 172 zd. pierwsze K.p.k. Poprzestanie wyłącznie na art. 201 K.p.k. nie jest prawidłowe, przepis ten dotyczy bowiem wyłącznie trybu weryfikacji przez organ procesowy opinii biegłego (biegłych), natomiast art. 172 zd. pierwsze K.p.k. określa, w jaki sposób może to nastąpić (konfrontacja). Zatem przepisy te nie pozostają w relacji: przepis ogólny – przepis szczególny, lecz uzupełniają się. Podstawą zastosowania art. 172 zd. pierwsze K.p.k. jest jednak decyzja organu procesowego, podjęta na podstawie art. 201 K.p.k. Bez tego nie jest możliwe przeprowadzenie konfrontacji biegłych, tj. jeżeli nie zaistnieją warunki do zastosowania art. 201 K.p.k., przeprowadzenie konfrontacji biegłych nie może mieć miejsca. Zastosowanie art. 172 zd. pierwsze K.p.k. jest więc warunkowane wystąpieniem „sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie”, w sytuacji gdy nie jest możliwe poczynienie ustaleń faktycznych w sprawie bez uprzedniego wyjaśnienia sprzeczności między opiniami biegłych. Z tego punktu widzenia konfrontacja biegłych nie tylko jest czynnością fakultatywną, jak każda inna konfrontacja, ale dodatkowo jest czynnością dowodową zależną – zależy bowiem po pierwsze od wybranego przez organ procesowy trybu weryfikacji sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie, a po drugie może znaleźć zastosowanie wyłącznie w przypadku, w którym organ procesowy zdecyduje się na przesłuchanie biegłych. Poprzestanie przez organ procesowy na zwróceniu się do dotychczasowych biegłych o sporządzenie uzupełniającej opinii pisemnej,

co mieści się w „ponownym wezwaniu tych samych biegłych”, eliminuje możliwość przeprowadzenia ich konfrontacji, w takim przypadku nie dochodzi bowiem do przesłuchania, a tylko „osoby przesłuchiwane” mogą być konfrontowane. W tej sytuacji organ procesowy może uznać, że w wyniku uzyskania uzupełniających opinii pisemnych możliwe jest stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 193 § 1 K.p.k.) albo też uznać, że niezbędne jest powołanie innych biegłych, do czego podstawę stanowi art. 201 K.p.k. Decyzja organu procesowego jest niezaskarżalna (arg. ex art. 459 K.p.k.). Podzielić należy pogląd, że w sytuacji, gdy zachodzą sprzeczności między dwiema lub kilkoma opiniami, jedną z możliwości ich wyjaśnienia jest doprowadzenie do konfrontacji autorów sprzecznych opinii, gdyż ogólny przepis traktujący o dowodowej dopuszczalności konfrontacji nie wyłącza z jej rygorów biegłych⁶². Stanowiska tego nie podważa teza, że jeżeli w materiale dowodowym sprawy opinie biegłych decydują o wyniku procesu, a są sprzeczne ze sobą, to do klasycznych w tego rodzaju przypadkach czynności procesowych należy np. uzyskanie opinii uzupełniających, czy to w formie pisemnej, czy też poprzez bezpośrednie przesłuchanie biegłych na rozprawie⁶³. Wylczenie to nie jest bowiem zupełne, a konfrontacja biegłych zalicza się do „klasycznych” czynności służących do wyjaśnienia sprzeczności między różnymi opiniami biegłych w tej samej sprawie, co znajduje swoje odzwierciedlenie w treści art. 172 zd. pierwsze K.p.k.

Poglądu, że przeprowadzenie konfrontacji biegłych możliwe jest łącznie na podstawie art. 201 K.p.k. i art. 172 zd. pierwsze K.p.k., nie podważa stanowisko Sądu Najwyższego, iż przepisy prawa procesowego nie przewidują weryfikacji opinii biegłych przez świadka, a jedynym trybem weryfikacji takiej opinii jest ten przewidziany w art. 201 K.p.k.⁶⁴ Art. 172 zd. pierwsze K.p.k. nie określa bowiem trybu weryfikacji opinii biegłych, ten wynika wyłącznie z art. 201 K.p.k. Art. 172 K.p.k. określa, w jaki sposób możliwe jest zrealizowanie tego trybu w zakresie, w jakim tryb, o którym mowa w art. 201 K.p.k., polegać ma na „ponownym wezwaniu tych samych biegłych”. Czym innym jest tryb weryfikacji opinii biegłych (art. 201 K.p.k.), a czym innym szczegółowe rozwiązania, będące

⁶² R.A. Stefański, w: *Kodeks postępowania karnego*, t. 2, teza 10 do art. 201 i cytowane tam piśmiennictwo.

⁶³ Wyrok SN z dnia 8 grudnia 2009 r., II KK 135/09, LEX nr 570133.

⁶⁴ Wyrok SN z dnia 14 maja 2015 r., II KK 49/15, LEX nr 1745828.

następstwem realizacji „wezwania biegłych”, których opinie pozostają w sprzeczności. „Ponowne wezwanie biegłych” jest jednym z wariantów określonych w art. 201 K.p.k., ale to, w jaki sposób wariant ten zostanie zrealizowany w danym postępowaniu, nie mieści się już w jego ramach, gdyż wykracza poza uregulowania dotyczące samego trybu. Innymi słowy, tryb weryfikacji opinii biegłych determinuje to, jak ma postąpić organ procesowy („wezwanie”), ale nie określa już tego, w jaki sposób winien on wyjaśnić występujące sprzeczności, tj. jakie powinien przeprowadzić czynności dowodowe. Powyższe wywody nie pozostają również w sprzeczności ze stanowiskiem, iż zagadnienia zasięgania kolejnych opinii, opinii uzupełniającej, w całości unormowane zostały w art. 201 K.p.k. i tylko ten przepis może stanowić podstawę prawną o oddaleniu wniosku dowodowego⁶⁵. Zastosowanie art. 172 zd. pierwsze K.p.k. jest zależne od wystąpienia podstaw do weryfikacji opinii biegłych złożonych w tej samej sprawie, a więc od zaistnienia przesłanek, o których mowa w art. 201 K.p.k. Oddalenie wniosku dowodowego następuje zatem na podstawie tego przepisu, nie zaś na podstawie art. 172 zd. pierwsze K.p.k. Jak już zostało wskazane, konfrontacja biegłych jest następstwem zaistnienia podstawy do weryfikacji opinii biegłych, o której mowa w art. 201 K.p.k., będąc następstwem „wezwania ponownie tych samych biegłych”. Stąd złożenie wniosku dowodowego na podstawie art. 167 K.p.k. i art. 172 K.p.k. o przeprowadzenie konfrontacji biegłych podlegać będzie ocenie przez pryzmat art. 201 K.p.k. i w sytuacji, gdy organ procesowy uzna, że nie ma podstaw do „ponownego wezwania tych samych biegłych”, oddali wniosek dowodowy na podstawie art. 201 K.p.k. Oczywiście, organ procesowy może uznać, że takie „wezwanie” jest celowe, ale nie musi podzielić kierunku wskazanego we wniosku dowodowym i może poprzestać na przesłuchaniu poszczególnych biegłych, których opinie pozostają w sprzeczności.

Jak wskazano w orzecznictwie, w przypadku gdy w danej sprawie złożono dwie lub większą ilość opinii sprzecznych ze sobą organ procesowy w pierwszej kolejności zobligowany jest do wykorzystania trybu postępowania określonego w art. 201 K.p.k. Jeśli jednak po zastosowaniu tego przepisu stwierdzi, że opinie są pełne, jasne i wewnętrznie niesprzeczne, ale mimo to zewnętrznie nadal pozostają sprzeczne, wówczas uznając, że zostały wyczerpane możliwości, jakie stwarza art. 201 K.p.k., powinien sięgnąć do rozwiązania określonego w treści art. 7 K.p.k. Swobodna ocena

⁶⁵ Wyrok SA w Lublinie z dnia 29 sierpnia 2012 r., II AKa 167/12, LEX nr 1642632.

przeprowadzonych dwóch lub większej liczby dowodów z opinii biegłego, z uwzględnieniem wskazań wiedzy o danej dziedzinie nauki, jaką dysponuje organ procesowy, pozwoli przyjąć jedną z opinii⁶⁶. Stanowisko to nie wyklucza możliwości przeprowadzenia konfrontacji biegłych. Wprawdzie nie wspomniano w nim o możliwości przeprowadzenia takiej czynności (jak również nie odwołano się do art. 172 zd. pierwsze K.p.k.), ale czynność taka mieści się w ramach weryfikacji złożonych opinii, dokonywanej na podstawie art. 201 K.p.k. Jest to bowiem jedna z czynności możliwych do przeprowadzenia „po wezwaniu ponownie tych samych biegłych”. Dopóki możliwe jest wyjaśnienie sprzeczności występujących między różnymi opiniami w tej samej sprawie, organ procesowy powinien je wykorzystać, co oznacza, że powinien także sięgnąć po przesłuchanie konfrontacyjne. Dopiero gdy wszystkie możliwe czynności, o których mowa w art. 201 K.p.k., nie wyjaśnią występujących między opiniami sprzeczności, organ procesowy powinien dokonać oceny, czy złożone w sprawie opinie są jasne, pełne i wewnętrznie niesprzeczne, a następnie wybrać tę, która jego zdaniem jest przekonująca, spełniając wymogi ustawowe, i zajęte stanowisko precyzyjnie uzasadnić.

Strony procesowe mają prawo żądania przesłuchania biegłych w związku z niejasnościami i wątpliwościami, jakie dla stron wywołuje opinia, ale jeżeli dowód z opinii jest przekonujący i zrozumiały dla sądu (organu procesowego), który to obiektywnie i trafnie uzasadnił, to fakt, że opinia nie jest przekonująca dla stron, nie może stwarzać podstawy do ponownego powołania biegłych lub zasięgnięcia opinii nowych biegłych⁶⁷. Strony mogą również złożyć wniosek o przeprowadzenie konfrontacji biegłych (na podstawie art. 167 K.p.k. i art. 201 K.p.k. w zw. z art. 172 zd. pierwsze K.p.k.), niemniej organ procesowy może uznać, że nie zachodzą warunki do zastosowania art. 201 K.p.k., jak też w przypadku odmiennej oceny – że przeprowadzenie konfrontacji biegłych nie jest celowe, a wystarczające jest np. przesłuchanie biegłych. Ocena ta może jednak ulec zmianie, ponieważ w wyniku przesłuchania biegłych występujące sprzeczności mogą okazać się bardziej wyraźne i w związku z tym różnić opinie odnośnie do

⁶⁶ M.in. wyrok SN z dnia 31 maja 2007 r., IV KK 85/07, LEX nr 282827; postanowienie SN z dnia 20 sierpnia 2014 r., II KK 192/14, LEX nr 1504754; postanowienie SN z dnia 4 października 2012 r., II KK 261/12, LEX nr 1226687; postanowienie SN z dnia 18 listopada 2002 r., II KKN 378/01, LEX nr 56097; postanowienie SN z dnia 7 maja 2002 r., IV KK 93/02, LEX nr 563159.

⁶⁷ Wyrok SA w Szczecinie z dnia 28 grudnia 2017 r., II AKa 154/17, LEX nr 2532192.

zasadniczych ich elementów, jak również mogą pojawić się dodatkowe elementy, w których zachodzić będą sprzeczności. W takim przypadku zasadne może być sięgnięcie po konfrontację jako ostateczny sposób ich wyjaśnienia. Jeżeli jednak w ramach przesłuchania dotychczasowych biegłych ujawnią się okoliczności dyskwalifikujące jedną z opinii, przeprowadzenie konfrontacji między biegłymi nie będzie zasadne. Organ procesowy dysponował będzie bowiem opinią, która spełnia kryteria, o których mowa w art. 201 K.p.k., oraz opinią niespełniającą tych wymogów, co umożliwi dokonanie ich oceny i finalne stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a wymagających wiadomości specjalnych. Zarzut naruszenia przepisu art. 201 K.p.k. można zasadnie podnieść tylko wówczas, gdy na podstawie istniejących w sprawie okoliczności sąd nie dysponuje wystarczającymi danymi do podzielenia jednej ze sprzecznych opinii. Obowiązek taki powstaje więc dopiero wtedy, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala uznać jednej ze sprzecznych opinii za przekonującą i odpowiadającą wymogom procesowym⁶⁸.

Same sprzeczności co do wyprowadzonych wniosków opinii sporządzonych przez różnych biegłych nie stwarzają jeszcze automatycznie konieczności uzyskania kolejnej opinii, aby je usunąć. Sprzeczności te mogą i powinny być bowiem ocenione przez organ procesowy przy zastosowaniu wymogów określonych przez art. 7 K.p.k.⁶⁹ Rzecz jasna możliwe jest też ich wyjaśnienie poprzez konfrontację biegłych. Dopóki istnieje taka możliwość, organ procesowy powinien przystąpić do wyjaśnienia sprzeczności występujących między różnymi opiniami w tej samej sprawie, a dopiero w następnym kroku sięgnąć po art. 7 K.p.k. Po to właśnie ustawodawca określił tryb weryfikacji opinii biegłych, aby sprzeczności zostały wyjaśnione. Organ procesowy powinien skorzystać z uregulowania zawartego w art. 201 K.p.k. (a więc także sięgnąć po konfrontację biegłych na podstawie art. 201 K.p.k. i art. 172 zd. pierwsze K.p.k.) tylko wtedy, gdy żadnej ze sprzecznych z sobą opinii nie można uznać za przekonującą i odpowiadającą wymogom procesowym. Sąd w ramach swobodnej oceny dowodów może spośród kilku sprzecznych opinii przyjąć tę, która odpowiada wymaganiom i na jej podstawie stwierdzić okoliczności mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie⁷⁰.

⁶⁸ Wyrok SA w Białymstoku z dnia 21 grudnia 2017 r., II AKa 124/17, LEX nr 2660424.

⁶⁹ Wyrok SA w Katowicach z dnia 7 grudnia 2017 r., II AKa 524/17, LEX nr 2441508.

⁷⁰ Wyrok SA w Katowicach z dnia 12 maja 2016 r., II AKa 100/16, LEX nr 2087864.

Jak wskazano w orzecznictwie sądów apelacyjnych, przy sprzecznościach pomiędzy opiniami biegłych sąd orzekający może zasięgnąć opinii innych biegłych jedynie wtedy, gdy owe sprzeczności uniemożliwiają sądowi zajęcie stanowiska w kwestiach będących przedmiotem opinii i mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy⁷¹. Stanowisko takie jest także prezentowane w piśmiennictwie⁷². Tym samym powołanie innych biegłych powinno nastąpić w sytuacji, w której nie wyjaśniono wątpliwości między różnymi opiniami w tej samej sprawie, w tym po przeprowadzeniu konfrontacji biegłych. Dopóki zatem możliwe i celowe jest przeprowadzenie konfrontacji biegłych, powołanie innych biegłych co do zasady nie powinno mieć miejsca. Powołanie innych biegłych na podstawie art. 201 K.p.k. byłoby konieczne wówczas, gdyby sąd, kierując się zasadą swobodnej oceny dowodów, nie był w stanie wyjaśnić sprzeczności występujących między różnymi opiniami⁷³. Konfrontacja biegłych może przyczynić się do wyjaśnienia występujących sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie, w tym do zakwestionowania jednej z opinii i uczynienia drugiej podstawą ustaleń faktycznych, gdy spełniać będzie wymogi, o których mowa w art. 201 K.p.k. W orzecznictwie podkreślono, że w razie rozbieżności opinii, gdy nie usunęło ich przesłuchanie biegłych, należy żądać, by skonfrontowani biegli ustosunkowali się do opinii przeciwnych, wskazując na ich ewentualne błędy lub braki (art. 201 K.p.k.). Zaniechanie przeprowadzenia tej czynności może w pewnych sytuacjach procesowych rażąco naruszać przepisy postępowania i wpływać na treść wyroku⁷⁴. Należy zatem przeprowadzić konfrontację biegłych, aby uniknąć poczynienia błędnych ustaleń faktycznych, a zarazem czynność ta winna nastąpić po uprzednim przesłuchaniu biegłych. Ta ostatnia czynność może bowiem wyjaśnić występujące sprzeczności, co wyklucza celowość przeprowadzenia konfrontacji.

W orzecznictwie sformułowano pogląd, że przepis art. 201 K.p.k. określa dyrektywę postępowania, gdy opinie biegłych wydane w tej samej sprawie są „sprzeczne”, nakazując alternatywne postępowanie polegające na wezwaniu ponownym tych samych biegłych lub powołaniu innych,

⁷¹ Wyrok SA w Warszawie z dnia 3 listopada 2015 r., II AKa 215/15, LEX nr 1965009.

⁷² D. Jagiełło, *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 października 2012 r., II AKa 260/12*, Ius Novum 2013, t. 7, nr 4, s. 155.

⁷³ Wyrok SN z dnia 28 sierpnia 2013 r., V KK 80/13, LEX nr 1381068.

⁷⁴ Wyrok SA w Krakowie z dnia 10 listopada 2012 r., II AKa 107/12, LEX nr 1293419.

a z treści tego przepisu nie wynika preferowanie którejs z możliwości usunięcia sprzeczności między opiniami, tj. oba wymienione sposoby są równoważne⁷⁵. Nie można jednak na tej podstawie uznać, że w sytuacji, w której możliwe i celowe jest przeprowadzenie konfrontacji biegłych, racjonalne jest, aby organ procesowy powołał innych biegłych na podstawie art. 201 K.p.k. Dopóki istnieje możliwość wyjaśnienia sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie, należy skorzystać z tego rozwiązania, kierując się dyrektywą, aby rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie (art. 2 § 1 pkt 4 K.p.k.). Powołanie innych biegłych z pewnością wydłuży bieg postępowania, zanim bowiem nowi biegli zapoznają się z materiałem dowodowym istotnym dla wydania opinii i przystąpią do jej sporządzenia, przesłuchanie konfrontacyjne dotychczasowych biegłych może umożliwić stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a wymagających wiadomości specjalnych.

W piśmiennictwie kryminalistycznym wyrażono pogląd, że „stawienie biegłych do oczu” może być wynikiem porównania jedynie ich pisemnych opinii, co oznacza dopuszczenie możliwości przeprowadzenia konfrontacji biegłych bez ich wcześniejszego przesłuchania⁷⁶. Odmienne stanowisko zaprezentowali E. Gruza i T. Tomaszewski, uznając odstąpienie organu procesowego od wcześniejszego przesłuchania biegłych, których opinie pozostają w sprzeczności, co do zasady za błąd⁷⁷, przy czym zdaniem T. Tomaszewskiego w przypadku istnienia wyraźnych sprzeczności w pisemnych opiniach dopuszczalne jest przeprowadzenie konfrontacji bez uprzedniego oddzielnego przesłuchania ich autorów⁷⁸. Przekonujące jest przy tym stanowisko E. Gruzy, że efektem przesłuchania biegłych może być brak potrzeby przeprowadzenia ich konfrontacji⁷⁹. Abstrahując od kwestii kryminalistycznych, istotne jest zwrócenie uwagi, iż art. 172 zd. pierwsze K.p.k. stanowi, że „osoby przesłuchiwane” mogą być konfrontowane. Odniesienie tego wymogu do konfrontacji biegłych powoduje, że warunkiem przeprowadzenia takiej czynności

⁷⁵ Wyrok SA we Wrocławiu z dnia 9 kwietnia 2014 r., II AKa 70/14, LEX nr 1459125.

⁷⁶ T. Widła, *Konfrontowanie biegłych*, Problemy Kryminalistyki 1981, nr 150, s. 187-188.

⁷⁷ Zob. E. Gruza, *Kilka refleksji na temat konfrontacji biegłych*, Problemy Współczesnej Kryminalistyki 2008, t. 12, s. 142; T. Tomaszewski, *Uwagi na temat konfrontacji biegłych w procesie karnym*, Państwo i Prawo 1986, z. 10, s. 80.

⁷⁸ T. Tomaszewski, *Dowód z opinii biegłego...*, s. 97.

⁷⁹ E. Gruza, *Kilka refleksji...*, s. 142.

jest uprzednie przeprowadzenie przesłuchania biegłych, których opinie pozostają w sprzeczności. Nie musi to być jednak przesłuchanie w trybie art. 201 K.p.k. Biegli, którzy zostali przesłuchani w toku postępowania (składając w ten sposób opinię ustnie lub uzupełniając opinią złożoną na piśmie), w wyniku czego ujawniły się sprzeczności między ich opiniami, są „osobami przesłuchiwanymi” w rozumieniu art. 172 zd. pierwsze K.p.k., a zatem mogą być skonfrontowani. Z ustawy wyraźnie wynika związek między konfrontacją a uprzednim przesłuchaniem osób, które mają być skonfrontowane. Jeżeli ktoś nie został przesłuchany, to nie może być uznany za „osobę przesłuchiwaną”. Nie jest więc możliwe przeprowadzenie konfrontacji biegłych w przypadku, w którym nie zostali oni przesłuchani lub też przesłuchani zostali tylko niektórzy z nich, a pozostali złożyli opinie na piśmie. Z procesowego punktu widzenia dostrzeżenie sprzeczności między opiniami złożonymi na piśmie i ustnie nie daje możliwości wyjaśnienia owych rozbieżności poprzez konfrontację, nie każdy bowiem biegły jest w takiej sytuacji „osobą przesłuchiwaną”. Nie podzielam zatem poglądu, że w analizowanej sytuacji „teoretycznie możliwość dokonania konfrontacji jedynie na podstawie sprzecznych opinii istnieje”⁸⁰. Sama bowiem sprzeczność między opiniami nie jest jedyną przesłanką przeprowadzenia konfrontacji w oparciu o art. 201 i art. 172 zd. pierwsze K.p.k. Aby móc przeprowadzić tę czynność, sprzeczność ta musi wynikać z uprzedniego przesłuchania, które w przypadku opinii biegłego jest sposobem na wyjaśnienie sprzeczności. Jak trafnie podkreślono w piśmiennictwie, konfrontacja jest specyficzną formą przesłuchania, polegającą na jednoczesnym przesłuchiowaniu dwóch osób na tę samą okoliczność w celu wyjaśnienia sprzeczności w ich wcześniej złożonych zeznaniach czy innych wypowiedziach⁸¹. Innymi słowy, konfrontacja ma na celu ewentualne wyjaśnienie sprzeczności w ich oświadczeniach dla ustalenia wiarygodności poszczególnych osobowych źródeł dowodowych⁸². Wyjaśnienie sprzeczności w drodze ich konfrontacji nie jest niczym innym jak dodatkowym przesłuchaniem⁸³. Zasadnie również twierdzi się w piśmiennictwie, że prawidłowe zapoznanie się z opinią pisemną może wymagać przesłuchania

⁸⁰ P. Łobacz, *Konfrontacja. Studium karnoprawne i kryminalistyczne*, Warszawa 2013, s. 211.

⁸¹ P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1, s. 931.

⁸² Wyrok SN z dnia 1 kwietnia 2004 r., III KK 198/03, LEX nr 109498.

⁸³ Wyrok SA w Lublinie z dnia 12 lutego 2002 r., II AKa 336/01, OSA 2002, z. 12, poz. 87.

biegłego, zaś czynność ta może doprowadzić do wyjaśnienia wszystkich wątpliwości i finalnie konfrontacja biegłych nie będzie konieczna⁸⁴.

W piśmiennictwie sformułowano pogląd, że wyjaśnieniu sprzeczności między opiniami biegłych nie służy konfrontacja, lecz tryb określony w art. 201 K.p.k.⁸⁵ Wynika z niego, że wykluczona jest możliwość przeprowadzenia konfrontacji pomiędzy biegłymi, zaś weryfikacja opinii biegłych, które pozostają ze sobą w sprzeczności, następuje wyłącznie w trybie, o którym mowa w art. 201 K.p.k. Stanowisko to nie może być podzielone z przyczyn wskazanych powyżej. Dodatkowo należy podnieść, że tryb uregulowany w art. 201 K.p.k. nie jest opozycyjny wobec możliwości przeprowadzenia konfrontacji. Nie jest to żaden tryb szczególny. Jest to jedyny tryb weryfikacji opinii biegłych, ale w jego ramach dopuszczalne jest przeprowadzenie zarówno przesłuchania dotychczasowych biegłych, jak i ich konfrontacji. Od organu procesowego zależy, w jaki sposób przeprowadzi dowód z opinii uzupełniającej. Art. 201 K.p.k. umożliwia zasięgnięcie takiej opinii – w przypadkach, o których mowa w tym przepisie – ale już to, w jaki sposób nastąpi przeprowadzenie tego dowodu, nie jest determinowane przez ten przepis. Tryb, o którym mowa w art. 201 K.p.k., nie wyklucza możliwości przeprowadzenia konfrontacji biegłych, takiego bowiem zakazu ustawodawca nie wprowadził, regulując jedynie kwestię zasięgnięcia opinii uzupełniającej (lub powołania innych biegłych). To, w jaki sposób przebiegać będzie opiniowanie przez biegłych po zastosowaniu art. 201 K.p.k. – po ich „wezwananiu” – regulują inne przepisy, w tym m.in. art. 172 zd. pierwsze K.p.k.

T. Tomaszewski sformułował tezę, że „zasadnie można mówić nie tyle o konfrontowaniu biegłych, a raczej o konfrontowaniu ekspertyz czy też opinii biegłych”⁸⁶. Z punktu widzenia procesowego konfrontacja obejmuje „osoby przesłuchiwane”. Konfrontuje się zatem „osoby”, czyli biegłego z biegłym. Od strony podmiotowej – ze względu na treść art. 172 zd. pierwsze K.p.k. – nie ma zatem przeszkód, aby posługiwać się pojęciem „konfrontacji biegłych”. Nie zmienia to jednak faktu, że w ramach tej czynności *de facto* konfrontuje się ekspertyzy, czy też opinie, ale odbywa

⁸⁴ E. Wojnas-Worek, *Konfrontacja w procesie karnym i cywilnym*, w: *Dowód w procesie karnym w perspektywie porównawczej*, red. D. Gil, Lublin 2016, s. 423.

⁸⁵ W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2003, s. 142.

⁸⁶ T. Tomaszewski, *Dowód z opinii biegłego...*, s. 96.

się to poprzez przesłuchanie konfrontacyjne ich autorów (osób, które brały udział w wydaniu opinii).

Zakończenie

De lege ferenda proponuję, aby ustawa procesowa wyraźnie dopuszczała możliwość przeprowadzenia konfrontacji biegłych, przy czym Kodeks postępowania karnego powinien jednoznacznie stanowić, że jest to możliwe po uprzednim przesłuchaniu biegłych, których opinie pozostają w sprzeczności. Taka regulacja jest niezbędna do jednoznacznego rozstrzygnięcia, czy uprzednie przesłuchanie biegłych, których opinie pozostają w sprzeczności, jest niezbędnym warunkiem do przeprowadzenia ich konfrontacji. Skoro wątpliwości w tym zakresie podniesiono w piśmiennictwie i brak jest w tym względzie jednolitości poglądów, zasadne jest, by problem ten został ostatecznie rozwiązany przez ustawodawcę. Konfrontacja biegłych powinna być czynnością fakultatywną, podejmowaną w sytuacji, w której występują sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie mogą być wyjaśnione poprzez przesłuchanie konfrontacyjne. Wyraźne uregulowanie tej czynności w ustawie procesowej może przyczynić się do jej praktycznego wykorzystania. Z procesowego punktu widzenia istotne jest, aby organy procesowe – zanim zdecydują się na powołanie innych biegłych – podjęły próbę wyjaśnienia sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie, co służyć będzie rozstrzygnięciu sprawy w rozsądnym terminie (art. 2 § 1 pkt 4 K.p.k.), a zarazem może zapobiec niepotrzebnemu mnożeniu biegłych i ich opinii w sprawie. Dopóki istnieje możliwość uzyskania opinii pełnej, jasnej i wewnętrznie niesprzecznej, a temu może służyć przeprowadzenie konfrontacji biegłych, zasadne jest, by organ procesowy przeprowadził taką właśnie czynność. *De lege lata* należy postulować praktykę wykorzystywania art. 201 K.p.k. w zw. z art. 172 zd. pierwsze K.p.k. w każdym przypadku, w którym przesłuchanie konfrontacyjne może doprowadzić do tego, że organ procesowy rozstrzygnie sprawę, dysponując opinią biegłego, która spełnia wymogi, o których mowa w ustawie procesowej. Art. 201 K.p.k. stwarza możliwość konfrontacji poglądów biegłych, co może się przyczynić zarówno do wyjaśnienia sprzeczności między ich opiniami, jak również do weryfikacji twierdzeń poszczególnych biegłych, a to z kolei może prowadzić do uzyskania opinii

pełnej, jasnej i wewnętrznie niesprzecznej⁸⁷. Jeżeli jednak organ procesowy oceni jedną ze sprzecznych opinii za niespełniającą kryteriów, o których mowa w art. 201 K.p.k., a przez to za nienadającą się do uznania, nie musi zastosować trybu, o którym mowa w tym przepisie, a tym samym brak jest podstaw do zarządzenia przesłuchania konfrontacyjnego⁸⁸. Wprawdzie sprzeczność nie zostanie w takiej sytuacji wyjaśniona, ale dyskwalifikacja jednej z opinii, przy spełnieniu kryteriów ustawowych przez inną (inne), oznacza, że organ procesowy może rozstrzygnąć daną kwestię, która wymaga wiadomości specjalnych, i nie jest zobowiązany do zastosowania trybu, o którym mowa w art. 201 K.p.k.

Bibliografia

- Cieślak M., *Zagadnienia dowodowe w procesie karnym*, w: M. Cieślak, *Dzieła wybrane*, t. 1, red. S. Waltoś, Kraków 2011.
- Dzierżanowska J., Studzińska J., *Komentarz do niektórych przepisów kodeksu postępowania karnego*, w: J. Dzierżanowska, J. Studzińska, *Biegli w postępowaniu sądowym cywilnym i karnym. Praktyczne omówienie regulacji z orzecznictwem*, Warszawa 2019.
- Dzierżanowska J., Studzińska J., *Kryteria oceny dowodu z opinii biegłego w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego*, *Roczniki Nauk Prawnych* 2015, t. 25, nr 2.
- Gruszecka D., w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, Warszawa 2015.
- Gruza E., *Kilka refleksji na temat konfrontacji biegłych*, *Problemy Współczesnej Kryminalistyki* 2008, t. 12.
- Grzegorzczak T., *Kodeks postępowania karnego i ustawa o świadku koronnym. Komentarz*, Warszawa 2008.
- Grzeszczyk W., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2003.
- Habzda-Siwiek E., *Diagnoza stanu psychicznego sprawcy a rozstrzygnięcia w procesie karnym*, Kraków 2002.
- Hofmański P., Sadzik E., Zgryzek K., *Kodeks postępowania karnego*, t. 1. *Komentarz do artykułów 1–296*, red. P. Hofmański, Warszawa 2011.
- Hofmański P., Waltoś S., *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2016.

⁸⁷ J. Dzierżanowska, J. Studzińska, *Kryteria oceny dowodu z opinii biegłego w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego*, *Roczniki Nauk Prawnych* 2015, t. 25, nr 2, s. 40.

⁸⁸ Zob. T. Widła, *Ocena dowodu z opinii biegłego*, Katowice 1992, s. 75–76.

- Hofmański P., Zabłocki S., *Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Zakamycze 2006.
- Hołyst B., *Kryminalistyka*, Warszawa 2000.
- Jagiello D., *Glosa do wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 października 2012 r., II AKa 260/12*, *Ius Novum* 2013, t. 7, nr 4.
- Juszka K., Żywucka-Kozłowska E., *Konfrontacja w opinii funkcjonariuszy Policji*, w: *Obszary badawczej współczesnej kryminalistyki*, red. T. Widła, Katowice 2011.
- Kasprzak J., w: J. Kasprzak, B. Młodziejowski, W. Brzęk, J. Moszczyński, *Kryminalistyka*, Warszawa 2006.
- Kasprzak J., w: J. Kasprzak, B. Młodziejowski, W. Kasprzak, *Kryminalistyka. Zarys systemu*, Warszawa 2015.
- Kegel A., Kegel Z., *Przepisy o biegłych sądowych, tłumaczach i specjalistach. Komentarz*, Zakamycze 2004.
- Kmieciak R., Taracha A., w: *Prawo dowodowe. Zarys wykładu*, red. R. Kmiecik, Warszawa 2008.
- Kopczyński G., *Konfrontacja biegłych w polskim procesie karnym*, Warszawa 2008.
- Kudrelek J., Lisiecki M.J., *Konfrontacja specjalistów w procesie karnym*, w: *Procesowo-kryminalistyczne czynności dowodowe*, red. M. Lisiecki, M. Zajder, Szczytno 2003.
- Kulesza C., w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. K. Dudka, Warszawa 2018.
- Kulicki M., Kwiatkowska-Darul V., Stępa L., *Kryminalistyka. Wybrane zagadnienia teorii i praktyki śledczo-sądowej*, Toruń 2005.
- Kurowski M., w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1, red. D. Świecki, Warszawa 2013.
- Łobacz P., *Czy dopuszczalne jest konfrontowanie biegłych, kuratorów, specjalistów i tłumaczy?*, *Problemy Kryminalistyki* 2010, nr 269.
- Łobacz P., *Konfrontacja. Studium karnoprawne i kryminalistyczne*, Warszawa 2013.
- Orkiszewska D., *Konfrontacja w postępowaniu karnym*, Lublin 2016.
- Paprzycki L.K., *Kryteria oceny opinii biegłego psychiatry i psychologa w postępowaniu karnym*, *Palestra* 1999, nr 11.
- Paprzycki L.K., w: J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego*, t. 1. *Komentarz do art. 1–424*, Warszawa 2013.
- Sławik K., *Kryminalistyka. Przegląd zagadnień*, Warszawa 2002.
- Stefański R.A., w: *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1, red. Z. Gostyński, R.A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2003.
- Stefański R.A., w: *Kodeks postępowania karnego*, t. 2. *Komentarz do art. 167–296*, red. R.A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2019.
- Tomaszewski T., *Dowód z opinii biegłego w procesie karnym*, Kraków 2000.
- Tomaszewski T., *Uwagi na temat konfrontacji biegłych w procesie karnym*, *Państwo i Prawo* 1986, z. 10.

- Waltoś S., *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2009.
- Widacki J., w: *Kryminalistyka*, red. J. Widacki, Warszawa 2002.
- Widła T., *Jeszcze raz o ekspertyzach pozasądowych*, Prokuratura i Prawo 2015, nr 7–8.
- Widła T., *Konfrontowanie biegłych*, Problemy Kryminalistyki 1981, nr 150.
- Widła T., *Ocena dowodu z opinii biegłego*, Katowice 1992.
- Wojnas-Worek E., *Konfrontacja w procesie karnym i cywilnym*, w: *Dowód w procesie karnym w perspektywie porównawczej*, red. D. Gil, Lublin 2016.
- Wojtasik J., *Konfrontacja jako metoda przesłuchania*, Prokuratura i Prawo 2003, nr 3.
- Żylińska J., *Konfrontacja biegłych jako metoda wyjaśnienia sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie*, Państwo i Prawo 2013, z. 10.
- Żylińska J., *Przesłanki konfrontacji*, Prokuratura i Prawo 2013, nr 2.

Streszczenie

Artykuł analizuje podstawy prawne przeprowadzenia „konfrontacji biegłych” w polskim procesie karnym. Autor – dopuszczając taką możliwość – wskazuje, że art. 201 Kodeksu postępowania karnego wprawdzie nie posługuje się takim pojęciem, ale uregulowany w tym przepisie tryb weryfikacji opinii biegłych przewiduje możliwość „ponownego wezwania tych samych biegłych” w celu wydania opinii uzupełniającej, co stwarza warunki do przeprowadzenia konfrontacji, o której mowa w art. 172 zd. pierwsze K.p.k. Z art. 201 K.p.k. wynika tryb postępowania organu procesowego w przypadku stwierdzenia m.in. „sprzeczności między różnymi opiniami w tej samej sprawie” i w jego ramach możliwe jest przesłuchanie konfrontacyjne biegłych. Z przepisu tego nie wynika bowiem, że po „ponownym wezwaniu tych samych biegłych” możliwe jest jedynie ich osobne przesłuchanie, a tym samym wyklucza możliwość przeprowadzenia konfrontacji. Ustawa procesowa nie określa w art. 201 K.p.k. enumeratywnie, jakie czynności mogą być podjęte po „wezwaniu biegłych”, co oznacza, że zastosowanie znajdują tu przepisy dotyczące przesłuchania, a więc także przepis o konfrontacji.

Słowa kluczowe: opinia biegłego, konfrontacja

CONFRONTATION OF EXPERTS IN THE POLISH CRIMINAL TRIAL. PROCESS ISSUES

Summary

The article analyzes the legal basis for conducting “confrontation of experts” in the Polish criminal trial. By authorizing this possibility, the author indicates that

art. 201 of the Code of Criminal Procedure admittedly does not use such a concept, but the procedure of verifying expert opinions regulated in this provision provides for the possibility of “re-calling the same experts” in order to issue a supplementary opinion, which makes it possible to carry out the confrontation act referred to in the first sentences of art. 172 of the Code of Criminal Procedure. From art. 201 of the Code of Criminal Procedure results the procedure of the procedural body, in the case of “Contradictions between different opinions on the same matter” and within it is possible to confront experts. It does not follow from this provision that after “re-calling the same experts”, it is only possible to hear them separately, and thus excludes the possibility of confrontation. The procedural act does not specify in art. 201 of the Code of Criminal Procedure what actions can be taken after “summoning experts”, which means that the rules on interrogation, and therefore also the provision on confrontation, apply.

Key words: expert opinion, confrontation

ОЧНАЯ СТАВКА МЕЖДУ ЭКСПЕРТАМИ В ПОЛЬСКОМ УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ. ПРОЦЕССУАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ

Резюме

В статье анализируются правовые основания «очной ставки между экспертами» в польском уголовном процессе. Автор, допуская такую возможность, указывает, что ст. 201 Уголовно-процессуального кодекса не использует такое понятие, но процедура проверки экспертных заключений, регулируемая данным положением, предусматривает возможность «повторного вызова тех же экспертов» для вынесения дополнительного заключения, что дает возможность провести очную ставку, указанную в ст. 172 УПК. В связи со ст. 201 УПК следует порядок процедур процессуального органа, когда обнаруживаются, среди прочего, «противоречия между разными заключениями по одному и тому же вопросу» и в его рамках могут быть привлечены для очной ставки эксперты. Из этого положения не следует, что после «повторного вызова тех же экспертов» можно исключительно допросить их по отдельности и тем самым исключить возможность очной ставки между ними. В уголовно-процессуальном законодательстве ст. 201 УПК не перечисляет окончательно, какие действия могут быть предприняты после «вызова экспертов», что означает, что здесь применяются положения о допросе, а значит, и положения об очной ставке.

Ключевые слова: заключение эксперта, очная ставка